

Jacqueline Kahlová: Český funkcionalismus a jeho zeleň. Obytná zahrada 20. a 30. let

Oponentský posudek diplomové práce

Jsou práce, které mají své vymezení pevně dané již vlastním tématem. Za jejich protiklad lze pak označit ty, u nichž je poměrně jasné ústřední téma, avšak jeho vymezení či ohraničení je silně závislé na způsobu, jakým ji autor uchopí. Právě to je příklad pozoruhodné práce Jacqueline Kahlové, která si za nelehký cíl vytyčila zmapování tématu obytných zahrad v české architektuře 20. a 30. let.

Její práce má poměrně přehlednou strukturu. Po úvodu, kde je téma otevřeno, následuje stručný přehled literatury a kapitola, jímž cílem je analyzovat vztah funkcionalistické architektury ke krajině. V další části je historicky zmapován zrod fenoménu moderního bydlení, na nějž navazuje kapitola o „prvorepublikové zahradě“, věnovaná spíše konvenčním zahradám 20. a 30. let. Od páté kapitoly je pak podrobně analyzován fenomén avantgardní zahrady, zkoumaný nejprve z pohledu funkcionalistického prostoru a následně pak z úhlu teoretického (myšlenky Otokara Fierlingera a Ladislava Žáka) i praktického (vybrané realizace Ladislava Žáka, Otokara Fierlingera, J. K. Říhy či bratrů Šlapetových). Práci uzavírá stručný závěr, v němž je mimo jiné zajímavě promyšlena otázka neoddělitelnosti funkcionalistické zahrady od vlastní architektury.

Jak již bylo řečeno, stanovení hranic u obtížně definovatelného tématu je vždy složité. Soudím, že Jacqueline Kahlové se vymezení práce nakonec podařilo. Nosné omezení tématu na zahrady při obytných domech (doplněné ovšem o širší krajinářské souvislosti v myšlení dobře vybraných teoretiků) umožnilo fenomén prozkoumat poměrně uceleně jak z hlediska typologie, tak s ohledem na vztah mezi realizacemi a jejich obecným myšlenkovým zázemím. Zejména ve druhé části práce je zřejmé, že autorka téma promýšlela důsledně a komplexně, díky čemuž má text na některých místech charakter hutného syntetického shrnutí, jež je však podáno se sympatickou lehkostí a nadhledem. Z tohoto úhlu pohledu není podstatné, že závěr je jen velmi stručný – klíčová témata práce jsou promyšlena průběžně a není je tak třeba znovu opakovat.

Jako celek je práce objevná a velmi inspirativní. I proto je opravdu škoda, že vyznačuje mnoha stylistickými a pravopisnými chybami, které její vyznění oslabují. Tyto problémy se týkají jak jednotlivých chyb (psaní i / y), tak někdy i slovosledu a větných vazeb. Případná

jazyková korektura textu by pak jistě odhalila i takové prohřešky, jako je zkomolení jména architekta Krejcara na Krejcárka či nadbytečné opakování odstavce na s. 17. Z obsahového hlediska by bylo dobré zamyšlení nad některými formulacemi v úvodu („buržoazní třídy“, „rekreační aktivity přestaly být výsadou šlechty“), které jinak soudobě psaný text zbytečně zatěžují podprahovými interpretacemi druhé poloviny minulého století. Úvodní části práce by si také zasloužily pečlivější práci s literaturou, a to jak z hlediska vlastní kapitoly o dosavadním bádání k tématu (která by asi měla být řazena chronologicky a mohla by i lépe představit dobové texty), tak s ohledem na citace (v úvodu jsou zmíněni teoretici zcela bez odkazů na příslušné texty, na s. 19. je odkaz na „kánonickou“ knihu Henry Russela-Hitchcocka a Phillipa Johnsona, avšak místo toho se v poznámce odkazuje jen na druhotnou citaci dle Marca Triebea). Stejně tak by stálo za zamyšlení pojmenování kapitoly „Prvorepubliková zahrada“, neboť tématem zde není celá meziválečná produkce, ale jen její tradičnější poloha, jež je příhodným protikladem následného výkladu o funkcionalistických zahradách. A ještě úplně na okraj - z hlediska historických kořenů organického propojení domu se zahradou terasami a pergolami dávám ke zvážení vilové stavby C. F. Schinkela, ze kterých pak zjevně čerpali modernisté přelomu 19. a 20. století.

Výše zmíněné kritické připomínky nemohou a nemají zastřít nesporný přínos práce, jakož i její vysokou myšlenkovou úroveň. Práci rozhodně doporučuji k obhajobě, avšak s ohledem formální nedostatky musím navrhnout hodnocení velmi dobře.

V Praze, dne 22. 1 2024

doc. PhDr. Richard Biegel, Ph.D.